



Priorities in Tzedakah, your children's Rabbeim - Dealing with Crisis in Halacha and Hashkafa - Reporting a Molester to the Police

Show# 53 | January 23rd 2016

Dovid Lichtenstein: Don't be a slave through your own volition

ספורנו פרשת ב פרק יב פסוק ב

החדש הזה לכם ראש חדשים. מכאן ואילך יהיו החדשים שלכם, לעשות בהם כרצונכם, אבל בימי השעבוד לא היו ימיכם שלכם, אבל היו לעבודת אחרים ורצונם, לפיכך ראשון הוא לכם לחדשי השנה. כי בו התחיל מציאותכם הבחיריי.

Tzedaka priorities- Our children's Rabbeim

ספר פלא יועץ - ערך מלמדי תינוקות

אלה קצות דרכי היושר שראוי להתנהג בהם המלמד תינוקות ישמע חכם ויוסיף לקח וישמח בתלמידיו בעו"הז ויגל בהם לעו"הב שאין שמחה בעולם גדולה מזו:

אמנם גם אנשי הקהל חייבים להיות עיניהם פקוחות על משרתי הקהל ובפרט על המלמדים שעוסקים במלאכת שמים ולא ידקדק עמהם כ"כ וימחלו להם אם אין עושים מלאכתם כ"כ כהוגן ולא יענשו המלמדים בסיבתם ועכ"פ יוכיחום על פניהם אבל בלא כעס ובלא דברים קשים רק בנועם שיח ובחיר מתוק באהבה כאשר ידבר איש אל רעהו וזו מדת אדם טוב לדבר דבריו אפילו עם שכירו ולקוטו ואפי' אם הוא גוי וכ"ש עם המלמדים וחזנים ושמשים שדיים צרתם דוחקים וטרחם ומשאם שהם משרתים לרבים שאינם יכולים לצאת י"ח שזה אמר בכה וזה אומר בכה וצריכים המשרתים לסבול את הכל ולהיות מן הנעלבים אשר עליהם נאמר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו וילמדו ממשה רבינו ע"ה שסבל את ישראל ולא יצא י"ח עמהם אבל יזהרו העם שלא למרור אותם בדברים קשים ובגערות ובזיונות כי ה' יריב ריבם ויתבע עלבונם וגם צריכים לפקוח עינים עליהם לתת להם פרנסתם די מחסורם במזומנים לידם מדי שבוע בשבוע וימנו מלמדים כפי צורך התנוקות באופן שלא יהיה הרבה תנוקות והרבה לימודים לאחד ויהיה להם מקום מיוחד מקום ישוב כדי שיוכלו לעשות מלאכתם נכונה ולא יחושו על ההוצאה מרובה כי גדולה מצוה זו יותר מבנין ביהמ"ק וראויה היא שתגן להציל מכל צרה וצוקה ולהניח ברכה:

רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ב הלכה א

מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר, וכל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן מחרימין את אנשי העיר עד שמושיבין מלמדי תינוקות, ואם לא הושיבו א מחריבין את העיר, שאין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן.

ויקרא רבה פרשת אמור פרשה כז

ר' תנחומא פתח (איוב מא) מי הקדימני ואשלם תחת כל השמים לי הוא זה רווק הדר במדינה ונותן שכר סופרים ומשנים אמר הקדוש ברוך הוא עלי לשלם גמולו ושכרו וליתן לו בן זכר.

Reporting molesters to the authorities

קובץ תשובות חלק ג סימן רלא

אוצר החכמה

סימן רלא

מסירה לשלטון משום תיקון העולם

בס"ד צום העשירי חשם"ד

לידידי הגאון הגרש"פ כהן שליט"א

ברכה ושלום רב.

מכתבו קיבלתי במועדו ולא בידי להשיבו עד שהגעתי ליומא דמפגרי ביה רבנן.

תוכן השאלה אחד יודע ידיעה ברורה שמישהו מתעלל בילד או בילדה בעניני כיעור, ובאופן שאין בידינו לעצור בעדו שלא ימשיך במעשיו הרעים, האם מותר להודיע על כך לפקיד הממשלה.

תפסוהו, והא דדאין בלא עדים והתראות, ושלא בזמן סנהדרין, שאני הכא דשליחי דמלכא הוא ומדיני המלכות להרוג בלא עדים והתראה לייסר העולם כמו שאמרו בדוד שהרג גר עמלקי ושלוחו של מלך כמותו", אך כפי האמור בדבר שיש בו משום תיקון אין צריך בקבלת הורמנא דמלכא.

* * *

אכן כל זה להתיר להודיע לממשלה הוא באופן שהדבר ברור שאכן ידו במעל, וכזה יש מקום תיקון העולם, אך באופן שאין אפילו רגלים לדבר, אלא איזה דמיון אם נתיר הדבר לא רק שאין בזה משום תיקון העולם אלא הרס העולם יש כאן, ויתכן שבגלל איזה מרירות של תלמיד כלפי המורה מעליל על המורה או בגלל איזה דמיון-שוא מכניסים אדם למצב שטוב מותו מחייו, - על לא עול בכפו, ואין אני רואה שום היתר בדבר.

והגני בזה ידידושת

יוסף שלום אלישיב

והנה זה לשון הרשב"א בתשובותיו חלק ג' סימן שצ"ג "רואה אני שאם העדים נאמנים אצל הבירורים רשאים הן לקנוס קנס ממון או עונש הגוף הכל כפי שיראה וזה מקיום העולם שאם אתם מעמידין הכל על הדינין הקצובים בתורה ושלא לענוש אלא כפי שענשו תורה - נמצא העולם חרב - ונמצאו פורצין גדרו של עולם, ונמצא העולם שמם, וכבר קנסו קנסות במכה את חבירו כו' בכל מקום ומקום דנין לגדור את הדור וכן עושין בכל דור ודור ובכל מקום ומקום שרואין שהשעה צריכה לכך - והנה אמרו שרב הונא שהיה בבבל קץ ידא - ולפיכך הברורים אלו שעשו זה אם ראו צורך השעה ותיקון המדינה - כדין עשו, - וכל שכן בדאיכא הורמנא דמלכא וכענין שעשו ר' אלעזר ברבי שמעון בריש פרק הפועלים -".

מתוך דברי הרשב"א שמעינן בדבר שיש בו משום תיקון העולם יש כח לחכמי ישראל שבכל דור ודור לגדור גדר ולעמוד בפרץ גם במקום שאין לנו צירוף של הורמנא דמלכא, וממה שכתב הריטב"א בחידושו לרבא מציעא משמע לכאורה שכחו של הורמנא דמלכא הוא מדין מלך, וזה לשונו "אמר להו

שולחן ערוך חושן משפט סימן שפח סעיף יג

כל המוסר הצבור ומצערן מותר למסרו ביד עובדי כוכבים אנסים להכותו ולאסרו ולקנסו.

שו"ע חושן משפט הלכות עדות סימן לה סי"ד

אשה, פסולה. הגה: וכל זה מדינא, אבל י"א דתקנת קדמונים הוא דבמקום שאין אנשים רגילים להיות, וכו' נשים נאמנות (ת"ה סי' שנ"ג ואגודה פ' י' יוחסין). ולכן יש מי שכתב דאפילו אשה יחידה, או קרוב או קטן, נאמנים בענין הכאה ובזיון ת"ח או שאר קטטות ומסירות, לפי שאין דרך להזמין עדים כשרים לזה, ואין פנאי להזמין (מהרי"ק שורש קע"ט ומהר"ם מריזבורג וכלבו סי' קט"ז).

שו"ת שואל ומשיב מהדורה קמא חלק א סימן קפד

יהיה איך שיהי' כמה מעליא הא שמעתא דבמקום דל"ש שיהיו כשרים באותו עדות כשר גם פסולים וכמ"ש התה"ד סי' שנ"ג אמנם בגוף דברי התה"ד שכתב בדבר דל"ש והוא באקראי נשים נאמנות הנה בשיטה מקובצת בב"ק דף ט"ו שם הביא בשם הר"מ מסרקסטה ז"ל שהביא דברי הרמב"ם פ"ח מנזקים הנ"ל וכתב וז"ל וכן הדין בכל עדות ממון שבעולם אף דהוא דבר שאין דרכן של בני אדם כשרים לכנס לאותו מקום כגון מקומות שהן מושב מיוחד לנשים בלבד בעזרותיהן אין מקבלין עדותן כלל לא לענין חזקה ולא לענין שום טענת ממון לפמ"ש הרמב"ם ז"ל ע"ש הרי דכתב להיפך מדברי תה"ד הנ"ל אמנם באמת המעיין היטב בדברי התה"ד יראה כי חפש למצוא טעם לדברי התקנה שנהגו לקבל עדות נשים במקום דל"ש אנשים שיעידו ע"ז ומצא סמך לזה בדברי הש"ס אבל עיקר יסודו על התקנה וכ"כ המהרי"ק שורש קו"ף והאגודה וכמבואר ברמ"א וד"מ וגם זה במקום שמוחזקות נאמנים הנשים להחזיק הדבר שכן הוא.